

народу. В радянський період історія багатонаціонального СРСР, на думку Каппелера, була гармонізована в догмі про дружбу народів. Сьогодні сформовані історичні наративи двох різних країн та держав. Росія, як і Україна, молода запізніла нація, яка існує чверть століття [3, с. 100]. З огляду на відсутність неперервності української державної традиції запізніле українське націотворення сприймається об'єктивним. Україна прискорено вчиться бути нацією.

В Росії від доби середньовіччя державна традиція не переривалася. Проте, на думку британського історика Д. Госкінга, ця «потужна велетенська» держава стала «на заваді формуванню російської нації («русской нации»)). [3, с. 101] Очевидно про нинішній політичний запит на загальну «російську» ідентичність можна говорити як про черговий великодержавний проект.

Список використаних джерел та літератури:

1. Тишков В. А. Российская идентичность: внутренние и внешние вызовы.// Сайт «ValeriyTishkov.ru» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.valerytishkov.ru/engine/documents/document2648.pdf>
2. Лурье С. В. Историческая этнология. – М: Аспект Пресс, 1997.
3. Каппелер А. Нерівні брати. Українці та росіяни від середньовіччя до сучасності / Андреас Каппелер, пер. з нім. В. Кам'янець. – Чернівці: Книги – ХХІ. 2018.

*Медвідь Федір Михайлович, доктор наук в галузі політології,
кандидат філософських наук, професор МКА, професор кафедри теорії
держави і права та конституційного права
Ковальов Вадим Вікторович, магістрант
Урбанський Максим Вікторович, магістрант
Міжрегіональна академія управління персоналом*

БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Стратегія національного розвитку України, що базується на системі національних інтересів і пріоритетів, включає і стратегію національної безпеки держави, яка визначає принципи, пріоритетні цілі, завдання та механізми забезпечення життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз[4]. З урахуванням геополітичної і внутрішньої ситуації діяльність усіх державних органів в Україні має бути зосереджена на прогнозуванні, своєчасному виявленні, попередженні і нейтралізації зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці, захисті суверенітету і

територіальної цілісності України, безпеки її прикордонного простору, піднесенні економіки країни, забезпеченні особистої безпеки, конституційних прав і свобод людини і громадянина, викоріненні злочинності, вдосконаленні системи державної влади, зміцненні законності і правопорядку та збереженні соціально-політичної стабільності суспільства, зміцненні позицій України у світі, підтриманні на належному рівні її оборонного потенціалу і обороноздатності, радикальному поліпшенні екологічної ситуації[2].

Державна політика національної безпеки України формується і реалізується за умов, коли у сучасному світі нівелюється різниця між внутрішніми та зовнішніми аспектами безпеки, зростає вага несилкових (політичних, економічних, соціальних, енергетичних, екологічних, інформаційних тощо) складових її забезпечення та формуються в межах ЄС – європейська наднаціональна ідентичність, а в рамках СНД – панросійська[3, с. 1-58] в умовах зовнішньої агресії Росії та сучасної гібридної війни.

Узагальнення теоретичного надбання, а також практики реалізації зовнішньополітичних завдань сприяє окресленню складових національної безпеки України у зовнішній площині, до яких зараховують: гарантування і захист прав українських громадян і співвітчизників за кордоном; збереження цілісності і територіальної недоторканності Української держави; досягнення високого економічного розвитку і відповідно гідного місця в міжнародному поділі праці, а також протистояння енергетичним загрозам; адекватне співвідношення національних інтересів з участю у наднаціональних міжнародних структурах; формування позитивного іміджу Української держави[1, с.5-6].

Зовнішньополітичні імперативи України спираються на загальновизнані норми і принципи міжнародного права, серед яких принцип визнання загальнолюдських цінностей, активної міжнародної співпраці є визначальним. Він передбачає на взаємній основі: суверенну рівність і повагу суверенітету; територіальну цілісність і непорушність кордонів; невтручання у внутрішні справи; дотримання і виконання міжнародних договорів і зобов'язань; врегулювання міжнародних спорів і конфліктів виключно мирними, політичними засобами. Для оптимального використання зазначених зовнішньополітичних імперативів Україна потребує конфігурації політичних сил навколо національних інтересів і безпеки[5, с. 59-68].

Національна безпека, як зазначено у ст.3 Закону України „Про національну безпеку України”, виступає як „захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за

якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам”[2]. Захищеність людини і громадянина, суспільства і держави забезпечується відповідною діяльністю, яка зменшує або відвертає ймовірні загрози і підвищує захисні, мобілізаційні функції у період небезпеки чи загроз. В основі цієї діяльності лежить обстоювання і реалізація національного інтересу певної країни – глобального, всеохоплюючого інтегрального інтересу, втілення якого уможливорює здійснення життєво важливих приватних, групових і суспільних інтересів переважної більшості громадян. Отже, національна безпека є своєрідним синтезом інтересів і потреб усіх соціальних суб’єктів[12, с. 107-120].

Національна безпека, проблеми її забезпечення стали центральною темою сучасної діяльності як держави, так й дослідників. Політико-правові засади становлення національної безпеки України розроблені автором [6; 7; 8; 9; 10; 11].

Правову основу національної безпеки становлять Конституція України, закони, інші нормативно-правові акти, а також визнані Україною міжнародні договори і угоди.

Заслуговує на увагу аналіз небезпек і загроз національним інтересам України як ядру національної безпеки держави, що виступає колективною здатністю протидіяти очікуваним загрозам. Національна безпека виступає як важлива функція кожної держави, що покликана гарантувати сприятливі умови для життя і продуктивної діяльності громадянам, державних інститутів, захищати життєво важливі інтереси людини, суспільства й держави від зовнішніх і внутрішніх загроз. Національна безпека, як зазначено у ст.3 Закону України „Про національну безпеку України”, виступає як „захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам”[2].

Нова редакція Стратегії національної безпеки України була розроблена на виконання Указу Президента України від 24 вересня 2014 року №744 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 серпня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності» і представлена Президентом України під час проголошення позачергового послання до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України у сфері національної безпеки» у листопаді 2014 р.[1, с. 26-27].

Основними цілями Стратегії є: мінімізація загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаного кордону України, гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави; утвердження прав і свобод людини і громадянина, забезпечення нової якості економічного, соціального і гуманітарного розвитку, забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу та формування умов для вступу в НАТО[4].

Досягнення визначених цілей потребує: зміцнення Української держави шляхом забезпечення поступального соціально-політичного й соціально-економічного розвитку України; якісно нової державної політики, спрямованої на ефективний захист національних інтересів в економічній, соціальній, гуманітарній та інших сферах, комплексне реформування системи забезпечення національної безпеки та створення ефективного сектору безпеки й оборони України; Нового зовнішньополітичного позиціонування України у світі в умовах нестабільності глобальної системи безпеки. що передбачає створення ефективного сектору безпеки і оборони і уможливорює стабільний суспільно-політичний та соціально-економічний розвиток України; нового зовнішньополітичного позиціонування України у світі в умовах нестабільності глобальної системи безпеки[4].

До актуальних загроз національній безпеці України Стратегія відносить: агресивні дії Росії, що здійснюються для виснаження Української економіки і підризу суспільно-політичної стабільності з метою знищення держави України і захоплення її території. Неефективність системи забезпечення національної безпеки і оборони України. Корупція та неефективна система державного управління. Економічна криза, виснаження фінансових ресурсів держави, зниження рівня життя населення. Загрози енергетичній безпеці. Загрози інформаційній безпеці. Загрози кібербезпеці і безпеці інформаційних ресурсів. Загрози безпеці критичної інфраструктури. Загрози екологічній безпеці[4].

В умовах докорінних змін у зовнішньому та внутрішньому безпековому середовищі Україна, на думку аналітиків, потребує нової моделі забезпечення національної безпеки, на створення якої спрямована Стратегія національної безпеки України, реалізуючи яку, Україна захищатиме всіма доступними засобами свої фундаментальні національні цінності, визначені Конституцією та законами України, - незалежність, територіальну цілісність і суверенітет держави, свободу, демократію, права людини і верховенство права, добробут, мир і безпеку.

Список використаних джерел та літератури:

1. Аналітична доповідь Національного інституту стратегічних досліджень до позачергового Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє і зовнішнє становище України у сфері національної безпеки». – К.: НІСД, 2014. – 148 с.

2. Закон України „Про національну безпеку України”// 2469-УІІ від 21 червня 2018 року.

3. Пелагеша Н. Україна в смислових війнах постмодерну: трансформація української національної ідентичності в умовах глобалізації. – К.: НІСД, 2008. – 288 с.

4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України № 387/2015.

5. Медвідь Ф.М. Посилена угода Україна - ЄС в контексті вироблення стратегії національного розвитку // Україна-ЄС: на шляху до нового формату відносин: матеріали міжнародного «круглого столу» (Київ, 24 квітня 2008 р.)/ Національний інститут проблем міжнародної безпеки. – К.: НІПМБ, 2008.- С.59-68.

6. Медвідь Ф.М. Інформаційна безпека України: генеза і становлення // Наукові праці МАУП /Редкол.: В.Б.Захожай (гол.ред.) та ін. – К.: ДП «Вид.дім «Персонал», 2010. – Вип..2(25).-С.116-122.

7. Медвідь Ф.М. Енергетична безпека України: становлення національної стратегії// Наукові праці МАУП /Редкол.: В.Б. Захожай (голов. ред.) та ін. – К.: МАУП, 2010.- Вип.. 1(24).-С.201-206.

8. Медвідь Ф.М. Національна безпека України в умовах формування європейської системи колективної безпеки // Україна в нових реаліях: політичні, економічні та правові орієнтири розвитку: збірник наукових праць за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції, 17 травня 2011 року / Національний університет ДПС України, НДІ фінансового права. – К.: Алеута, 2011.- С.93-98.

9. Медвідь Ф.М. Національна безпека і національні інтереси України: генеза і становлення. Дисертація у формі наукової доповіді на здобуття наукового ступеня доктора наук в галузі політології. – Київ, 2015. – 98 с.

10. Медвідь Ф.М., Медвідь Я.Ф. Фінансова безпека України: в умовах глобалізації // Фінансове право у XXI сторіччі: здобутки та перспективи: збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, 4-7 жовтня 2011 року. Ч.І/НДІ фінансового права. – К.: АЛЕРТА, 2011. – 296 с. С.39-43.

11. Медвідь Ф.М. Національна безпека і національні інтереси України в глобалізованому світі// Вісник Львівського університету. Серія історична. 2017. Спецвипуск.- С.245 - 253.

12. Смолянчук В.Ф. Системні засади національної безпеки України // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» - 2018. – № 2 (37). - С.107 - 124.

*Сацький Павло Вікторович, кандидат історичних наук, доцент,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ІДЕОЛОГІЧНОЇ ПОРАЗКИ СРСР У ПРОТИСТОЯННІ ІЗ ЗАХОДОМ

Аналіз методики інформаційної війни для України нині є надзвичайно актуальним завданням. Тому вивчення досвіду ведення такої війни, використовуючи економічні важелі й маркетингові прийоми, може мати практичне застосування як для протидії негативному впливу на українське суспільство так і з метою проведення «наступальних» заходів. Прикладом успішного досвіду інформаційних операцій є дії економічного й інформаційного характеру, котрі руйнували ідеологічну потугу СРСР із середини країни. При цьому, радянське керівництво, намагаючись протидіяти, опинилося у становищі коли всі його заходи лише поглиблювали ідеологічну та соціальну кризу.

Суспільство у період переходу правлячої партії КПРС до ідеологеми «розвинутого соціалізму» набуває доволі специфічного становища у контексті радянської політики, спрямованої на становлення конформізму. Радянська політика вже у хрущовський період була спрямованою на забезпечення високого рівня життя людини, що чергувалося із посиленням войовничої риторики проти капіталізму. При цьому, прагнення забезпечити рівень життя суспільства також мало войовничу тональність, яке виражалося гаслами із обіцянками «побудови комунізму вже за життя цього покоління» тощо. Безумовно, радянська соціальна риторика мала створити передумови для щирого захоплення суспільства пануючим в країні ладом.

Радянська влада своєю політикою, спрямованою на забезпечення високих соціальних стандартів, які були задекларовані панівною ідеологією, фактично заклала ідеологію суспільства споживання. Власне, ця ідеологія нині критикується і йдеться про її кризу в результаті криз економічних, котрі зводять нанівець ефективність реалізації принципів ідеології «суспільства споживання». Водночас,